

Òèï èçëîæåíèÿ êàê îñíîâàíèå äëÿ ôðàäìåíòèðîâàíèÿ ëåòiièñíîâ òåêñòà

Àâòîð Ëèëèÿ Ôààòâàíà Èèëèíà
09.07.2010 å.
Íñéâàíà íáñéâàíèå 09.07.2010 å.

This paper reveals the problem of fragmentation of annalistic texts in connection with criterion "Tip izlozhenia"; the classification of types (based on this criterion) in the Old Russian text and their brief description on the base of "Tales of Temporary Years"; are offered.

Ñåòiièñü

ïðåäñòàâëÿò ñîáîé ñâîä: ñóäÿ ïî áñâîò, áå ñîçâàòåëü íàñòåðñêè ðàáîòàë ñ áîâàòûì àðñâàëëè ìèñòî-íèéâ (åèçàíòèéñêè ñðííèè, Ñâýùâííà ìèñàíèå, èñòîðè-åñêèå äîéóàíòû è äð.), è óñó ãå

ïçáíåå ïðåäíèñ-èèè ííäéè áîññèòü á ñîçâàííûé òåêñò ñîáñòååííûå èçìåíåíèÿ, áåéàÿ áåí ñòðóêôôðó áûå áîéåå ðàçíîðäííé. Ìí ýòé íðè-èíå ííäéè áèññéåäíâàòåëè íàçûâàþò èåòiièñü èíííèéýöèåé, à èíííèéýöèåíñòü ñ÷èòàþò òóéè-èòàëüííé ÷åðòíé èåòiièñíûò òåêñòîâ. Íàíåéí ãåíðÿ î èåòiièñíí òåêñòå êàé î èíííèéýöèè, íú íá èñééþ-àåí áîçíîæíñòü ñàíñòîýòåëüíâ ðåäàéòèðîâàíèÿ òåêñòà ëèñòîí, íå ñâîæè íåí ðàáîòó è íåðàíè-åñêèíó ñîáàéíåíèþ èñòî-íèéâ.

Èàé íðîèçâååíèå êíííèéýöèâííâ õàðåèòåðà, èåòiièñíûé òåêñò çàéííàðíí íðèåéåéàåò áîéàíèå èññéåäíâàòåëåé, çàíèàþùèõñÿ èéíâîòåéñòîéíàé. Èéíâîòåéñòîéíà-åñêèå èññéåäíâàíèå íðåäíèàååò ñîññòååéåíèå ýçüéåûò ðàéòåíà íå òîéüêî ðàçíûò ñîéñêå íàííà è òåííàíèå íàííà ñîéñêå. Ñéåäàåðåëüíí, äëÿ íðåäàåíèÿ òåêîí ðîäà èññéåäíâàíèé íåíàðîæííàíèå ñîññòååííà ãåéåíèå òåêñòà íå ôðàäàíåíòû (÷àñòè, áéíèè), ó.å. ôðàäàíåíòèðîâàíèå.

Óðàäìåíòèðîâàíéå

ïðèçâàíí ìáéåäèòöü òðóá èñòðéêîâ ýçûêà â ïðîâåäåíèè êîñëåéñññ ìáí àíàëèçà ýçûêîâûõ
óàèòòå.

Íà ìáðâññ ÿòàíá ðàáñòû áûéî âûäåéåíí ìáñéíéüêî ñññâàíéé äëÿ ôðàäìåíòèðîâàíéý
ðónññèëõ ëåòññåé: åðåíÿ ññáûòëÿ, òëí ññáûòëÿ, iiðåðéè.

Íðè

ðàçðàáìòéå ïðèðéøññ ãåéåíéÿ òåéñòà â çàåéñøîñòè ìðòè è åàíðîâûõ ôðàäèòåðéñòèé ìòðûâåè
iû ñòiéééíøëèñü ñ ñðåäåéåííûè ôðóäíññøÿè. Åññðñ î áûäåéåíèè åàíðîâ å åðåâåðóññîé ëèòåðàòóðå â öåëíi è å åðóññø
â ÷àññññøè ýåéÿåòñÿ ïðíáéåííù. Çàéíí-åííûå åàíðîâûå ééàññèòéè – ýåéåíèå åññòàòíññ ðåäåéîå. Íòìåðåéå
ñññâàíéé êîðññû ñí èìè áûäåéåíí, èéè ìáðóøåþò ñññâàíéé
éðéòåðéé ýòëö ïðèçíàéîâ – ññåöèòé ÷ññòü; ååæå â ïðåäåéåò ìòåäéüí áçÿøíåí èññéååíàíéÿ åàíðîâûå ñññâåéåíéÿ ñññó
ïðèññâàéåàòñÿ òåéññòåû âðåäåíåíóà ìáññéååíåàòåéüñ. Íáñáùéå òåíðåòé ÷åññèå èçüññéåíéÿ èñòñðéêîâ ëèòåðàòóðû, iû ïðèøëéè
÷åòéèò ôðèòåðéåå äëÿ áûäåéåíéÿ òíññ èéè èííñ åàíðå å åðåâåðóññèéé ìáðéèå.

Å ññýçè ñi ñéàçàííûì íå èìååò ñíùñëå

âûäåéÿöü â ñòðóéòóðå åðåâåíåðóññéåíí òåéñòà åàíðîâûå ôðåâåíåòû, iiýøííó â èå÷åñòå
ñññâàíéé äëÿ ôðåäåíåðéðíåàíéé áûé ïðåäééæåí «òëí èçééæåíéÿ». Òëí èçééæåíéÿ – òåðíèí,
ïðèíäíÿþùééñÿ ñí ìóñðåíéþ è ðÿäó òåéñòåûõ ôðåäåíåòû, íáúåæéíåíññ ñññòÿè
ôíðiû è ññäåðæåíéÿ.

Áûéå íàðåòà ðàçðàáìòéå èéàññèòéèåöè

òéíññ èçééæåíéÿ (ñ áûýäéåíéåí èò ìóñðåééññ ïðèçíàéîâ) å åðåâåðóññéí òåéñòå.

Òëíñ èçééæåíéÿ áûäåéÿþòñÿ ìáíè íà ñññâàíéè ïðåäññòååéåíññ ìáóðéé ëèòåðàòóðå
ðàðåâåðéñòèé «æàíðîâ» å ñññðåâòñòåèé ñ èò ïðéíàäéåæññòüþ òíé èéè èííé ðàðåâéòéè
(ññåòññéé èéè èííðåññéíàéüíé).

Íà áàííûé ñññå ñéàçàéññ ãîçíñæíûì
âûäåéèòü 10 òëíññ:

àåéíñåðåòé ÷åññèé,

áûòíâîé,

åîèíññéé,

ãèìíäðàòè÷åñèé,

ääéíâíé,

äèäàêòè÷åñèé,

äîéóìáíòèðóþùé,

iàðíäí-íýòè÷åñèé,

iòñüéí÷íúé,

íá íðåäåéáí.

Â äàííí èññëäåíâàíè iú ðàññìàòðèåàí ìøëè÷èòåëüíúå
ïðèçíàéè òíáí èëè èííáí òëíà èçëíæåíéý, áñòðå÷àþùåäíñý á ðóññèéö ëåòííèñý. Íà íàø áçäëýä, èíååò ñìûñë íðíàíàëèçëðíàòü,
éàéèá æàíðû áûäåéýþò èññëäåíâàòåéè á ñíñòàåå åäòííèñíúö òåéñòíå,
äéååíùí íáðàçíí á «líááñòé áðàíííúö ëåò»
(äééåå íÄÉ).

Ä.Ñ. Ëèðà÷åá ñíðíàæäååò ñâíé ëèòåðàòðíúé
íðåäåíä íÄÉ íàèíííâàíèýle ëåòííèñíúö ìøðûåéíå, á éíòíðûö
íàðyäo ñ íàèíííâàíèýle ñíáûòééííí õàðàéòåðà (íðàäéåíéå
íéååà, áòíðíí ííðíí éíýçý Éáíðý íá áðåéíå, íàñòü éíýäéíé íéüäé, íà÷àéíí éíýæåíéý ßðíñëååà
á Ééååà è áð.) áñòðå÷àþòñý ñíáñòååííí æàíðíåå íàèíííâàíèý
(íðåäåíéå íá íñíâàíè Èéååà, íðèò÷à íá
íáðàõ, ñéàçàíéå í Áåéäíðíñéíí èéñåéå, íñåñòü íá íñéåííèééå Áàñëëüéå Òåðååíåëüñéíåí è áð.) [Íñåñòü 1999].

Â ðàáíòå Å.Â. Êóñéíàà íàðíäèí ñéåäóþùéå
æàíðû á ñíñòàåå åäòííè:

éáâáíáà (èñòíðè÷åñêàÿ,
àãéíäðàòè÷åñêàÿ),

èñòíðè÷åñêíå ñêàçàíèå,

èñòíðè÷åñêàÿ ïâåñòü,

ïðåäàíèå (èñòíðè÷åñêíå,
òíííè÷åñêíå) [Êóñêíå 2003: n. 48-83].

È.Í. Åðåìèí áñáùå èçáâàåò òåðìèíà 祚àíð,
ðàçäæÿ [ÄÉ íà «ôîðíû èåòííèñíå îâåñòåíàíèÿ»]:

ïâåñòü çàíèñü (íâáíèñøàÿ ïí áúàíó äîéóìåíòàëüíàÿ çàíèñü, èèøåííàÿ
óóäíæåñòåíííé ôîðíû è ýíñöèíàëüíñòè);

èåòííèñíå ñêàçàíèå (óñòííå èñòíðè÷åñêíå ïðåäàíèå â èèøåðàòóðííé îáðàáîòå ëåòííèñöà);

ëåòííèñíûé ðàññêàç (ôàéòíñðàòè÷åñêíå ïâåñòåíàíèå, â êîòíðí ïðíýâëÿòñÿ
ëè-íñòü àâòíðà: â íóáíéå ñíáùòèé, íñúòèàõ îòàðàêòåðèçíâàòü äåéñòåóþùèõ èèõ, êíííàíòàðèÿõ,
èíäèåëåðàëüííé íàíåðå èçéíæåíèÿ);

ëåòííèñíàÿ ïâåñòü (íâåñòåíàíèå î ñíáðòè êíýçÿ, â êîòíðí ãàåðòñÿ
àãéíäðàòè÷åñêè ïðíñåðòëåííûé íáðàç èääåàëüííå îðàâèòåðèÿ);

äîéóìåíòû (äíâíîòû è åðàíòû) [Åðåìèí 1987: n. 40-64].

Òàèèì íáðàçii, íá íññáààíéè íðíàåååíííá òåíðåòè÷åñéíá íèçó÷åíéý ðóðóäíá
èññéäåíååðåéé áù ííéó÷éèé ðýä æàíðíá (óíðí ííååñòåíáíéý)

ñ íðèñáííùíè èí óàðàèòåðíúíè íðèçíáéàíè, éíòíðûá ñòàéé íññáåíé äey åùäåéåíéý òéííá èçéíæåíéý á ðóññéèõ ëåòííèñýõ.
íá ñåñäííýøíéé ååíú á ññòååå íÅÉ íáíé åùäåéåíú ñéååóþùéå òéíü:
ååéíäåòè÷åñéèé, ååéíäåéò÷åñéèé, ååéóíåíòéðóþùéé, íáðíäíí-ííyòé÷åñéèé, íòñûéííúé.

Êðàòéí íðàðàèòåðèçóáí èåæäúé òéí (íðèíåðû èç Ëàâðåíòüåâñéíé ëåòííèñé):

1. Ååéíäåòè÷åñéèé: á êà÷åñòåå áåéàáííá íðååíåòá èçíáðàæåíéý åùñòóíàþò ååýíéý ñâýòíáí èéé
ååí åæçíáííùé íðóü á óåéíí; íðååííéàååò èññíéüçíååíéå ííðåååéåííúð
ííòéåíá, íáíðèíåð, ííðéåú ó÷éòåéüñòåå
(íàñòååíè÷åñòåå), íðíðí÷åñòåå.

Íðèíåð: óðàååíåíò í Õåñäíñéè íå÷åññéíí (ëé. 61 íá.-63 íá.).

2. Åïéíñéèé: èçíáðàæåíéå èñòíðè÷åñéíáí ñíáùòéý, ñâýçàíííá
ñ áíðüåíé ðóññéíáí íáðíäå íðíòéå åíåøíéõ áðååíá (á íññáííí
íå÷åíáíá á ííéåöåå), à òåéæå ñ éiyøéñéèé ñééééééé;
óáíòåéüíùé ååðíé —; íáû÷í ðååéüíáý èñòíðè÷åñéàÿ
éé—ííñòü, êåéé íðååéééí, éiyçü.

Íðèíåð: óðàååíåíò í íéáíáíéé Õðàéèé è íàéååííéé Ñåíáíííí
(ë. 10).

3. Ååéíäåé: òåéñòú åíéóíåíòíá, áééþ÷åííúå á íÅÉ.

Íðèíåð: óðàååíåíò, ñíáååðæàùéé òåéñò åíäååíðà
ðóññéèõ ñ åðååéàíè (ëé.11-14).

4. Åéäåéè÷åñéèé: ñíäååðæòñý íàçéäåíéå, ó.å. íðàåííó÷åíéå (ííó÷åíéå)
ííðåéüííá/ðåééæíçííá.

Íðèíåð: óðàååíåíò í íáíðåååííé æèçíé éiyçý Åéäåéèé ñééééééé
èí õðèñòéåíñòåå (ë. 25).

5. Æiéóíáíóéðóþùéé:

Êíñòáðóàööý ðâéòà òíáí èéè èííáí ñíáûòéý, çàñëóæèâàþùááí óííéíáíéý, íí íá òðåáóþùááí ííäðíáííáí èçéíæåíéý; ôðàááíáíòú ýóíáí òéïá íòéè÷àþòñý íðíóíéíéüíñòüþ èçíáðàæåíéý, íòñóóðñòâéåí

ðóááæåñòááííé ðíðíú è ýíñöéíáéüíñòé.

Íðèíáð: ôðàááíáíò í áðåááíé öàðñòááíáíéý Ëáííá è ááá áðàòà Áéåéñàáéðà (ë. 8 íá.).

6. Íáðíáí-ííýòé÷åñééé: ííáñòááíáíéá í ðåáéüíúð èéè
âíçííæíúð ñíáûòéý, êàé íðàáéééí, ñòðíýùááñý íá íäíí ýðéíí ýíéçíáá, ííæåð ñíááðæàð
âúíûñåé.

Íðèíáð: ôðàááíáíò í áñòé éíýäééé íéüáé (ë. 14 íá.-16).

7. Íòñûéí÷íûé: ôðàááíáíòû,
âçýóúá èç áàòíðéòåóíúð èñòí÷íééíá (âèçàíóééñééó
ððííéé, áéáééñééó òåéñòáí è ò.ä.).

Íðèíáð:

ôðàááíáíò í ñíóááðåíéé íéðà (ë. 28 íá.-36).

Íðåáééááííá
âááéáíéá òåéñòáí ÍÁÉ íí òéïáí èçéíæåíéý íðåáñòááéýáðñý áíçííæíúí íðèíáíéðóü íí íòííøáíéþ
ê éáðóííéñíúí òåéñòáí á öäéíí, à òåéæå íí íòííøáíéþ ê äðóáéé
áðåááíáðóññééí òåéñòáí (ñ ó-åòíí ëó æàíðíáûð õàðàéòåðéñòéé).

Áéááíááàðíñòé

Ðàáíòá áúííéíýáðñý íðé ííááðæéá Õåááðàéüííáí ááááíñòááà íí íáðàçíááíéþ
ÐÔ (áíáééòé-åñéáý áááííñòááíáý öåéåááý íðíáðàíí & "Ðàçâéòéá
íáó-ííáí ííóáíóéáé áúñðáé øéíéü (2009-2010 áíáû),
íðíáéó & "Ëéíááíðåéñóíéíáé-åñééá è ííðíóñíúá èññéááááíéý áðàííáé-åñééé
ñáíáíóééé áðåááíáðóññéíáí òåéñòáà”, 2.1.3/2987)

Êèoåðàòóðà

Iññâñòü

1999 – Iññâñòü âðåìáííûõ ëåò. 2-å èçä.
x.1. Òâêñò è iññâññâ. Niiá, 1999 (iññéñéó Èàâðáíòüåâññéé ëåòiñèñè;
â iññéíå÷àíèÿö: IÄE 1999).

Åðåìèí

1987 – Åðåìèí È.I. Èáêöèè è ñòàòüè iññéñéó Èàâðáíòüåâññéé ëåòåðàòóðû. 2-å èçä.
È.: Èçä-âî ÈÄÓ, 1987. 326 n.

Èóññéâ

2003 – Èóññéâ A.Â. Èñòîðèÿ âðåìáíåðóñññéé ëèòåðàòóðû: ó÷åá. äëÿ ðèëñé. ñiiâð. âóçâ. 7-å èçä. I.: Èçä-âî «Âûñø. øê.», 2003. 336 n.